

L'entrevista: Pere Renom

Pere Renom, exalumne de la nostra escola, llicenciat en Ciències Biològiques per la Universitat de Barcelona, és autor de diversos articles de divulgació científica en revistes d'aquí i de l'estranger. Com ell mateix explica a l'entrevista, va estar un temps treballant al Departament d'Ecologia de la Universitat de Barcelona i al Centre d'Estudis Avançats de Blanes, i des de fa sis anys és un dels dos reporters del programa de divulgació científica Quèquicom, de Televisió de Catalunya. Quan Quèquicom es va plantejar tractar el tema de l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura, es va adreçar a l'escola i va demanar exemplificar-lo fent un seguiment de la seva filla gran i els seus companys, alumnes de Cicle Infantil. El resultat d'aquell seguiment, que va durar mesos, va ser el programa *Aprendre a escriure*, molt interessant, emès el gener passat, que va tenir un alt índex d'audiència.

Quan eres alumne de BUP a l'escola, amb un company vas fer un treball sobre la fauna del litoral de Badalona, dirigit pel professor Ricard Martín i l'escola del Mar, que va guanyar un premi CIRIT. Què recordes d'aquella primera experiència en el món de la investigació?

Recordo perfectament que va ser un any sencer de feina. El treball el vaig fer amb dos amics, en Jordi Giralt, també alumne de l'escola, i en Xavi Vallès. Tots tres anàvem cada cap de setmana a la llotja del peix de Badalona i identificàvem les espècies de peixos capturats i en preniem les mesures morfològiques. D'aquesta manera vam poder aprendre que al mar també hi ha estacionalitat, que de la mateixa manera que el micaco és una fruita de primavera, el codony és de tardor i les taronges són d'hivern, que cada espècie de peix o marisc també té un període molt concret de captura a l'any, que gene-

ralment coincideix amb l'època en què s'acosten a la platja per reproduir-se i són més fàcils de pescar. Per exemple, el llagostí de Sant Carles de la Ràpita té molta fama, però sabíeu que a Badalona també n'hi ha? És boníssim i força més gros, però es pesca només unes poques setmanes a principis de l'estiu i no arriba als mercats perquè es ven tot a la llotja. Es tracta d'una delícia pràcticament desconeguda.

També recordo que vam aprendre valors com el

sacrifici. Vam haver de matinar tots els caps de setmana durant un any en plena adolescència! I de passada, amb tants dies a la llotja en contacte amb venedors i compradors, ens vam convertir en uns experts en la subhasta. Recordo perfectament que el peix el subhastaven en duros. "Tres a la banda" volia dir que eren tres-cents duros, és a dir, 1.500 pessetes, i començaven a cantar els duros del "pico" amb la típica cantarella descendent: 99, 98, 97, 96... Quan s'acostava el

preu desitjat, es notava en les cares de tensió dels peixaters.

Tenies ja clar llavors que a la universitat voldries estudiar Biologia?

Sí, sí, ho tenia claríssim. De fet, recordo que de molt petit, potser tenia 6 o 7 anys, deia que quan fos gran estudiaria la carrera dels animals. I curiosament, quan vaig fer 4t d'EGB, la senyoreta Maria Canal em va dir: "Aquesta carrera es diu biologia". Vaig créixer i vaig estudiar

biologia. El contacte amb el mar em va empènyer, precisament, a especialitzar-me en biologia i ecologia marina. La biologia ha estat per a mi veritablement vocacional.

Un cop acabada la carrera, quines van ser les teves primeres experiències professionals?

Com tots els recent llicenciats, vaig estar un temps una mica perdut. Busques feina però no saps com fer-ho ni a on, i dónes uns quants tombs fins que no trobes el teu camí. Vaig estar treballant un temps de monitor en una escola de natura del Montnegre, vaig fer de monitor al Toca-Toca, del Museu de la Ciència, després vaig anar a Holanda tres mesos a fer una col·laboració amb Miguel Ángel Mateo, que es trobava allà fent un post-doc d'ecologia marina, i finalment vaig tornar a Barcelona i vaig incorporar-me al Departament d'Ecologia de la Universitat de Barcelona, on el propi Miguel Ángel i en Javier Romero em van començar a dirigir la tesi doctoral. Vaig estar set anys alternant la meua feina entre aquest departament i el Centre d'Estudis Avançats de Blanes, on coordinava la xarxa de vigilància dels alguers i participava en projectes de recerca internacionals, fent la tesi.

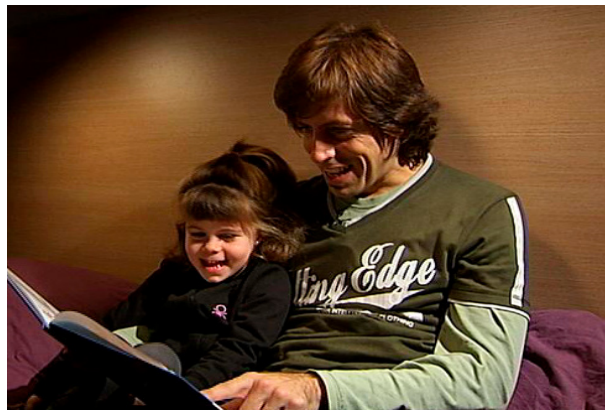
Com va anar la teua incorporació al programa de Televisió de Catalunya Quèquicom?

Va ser una d'aquestes casualitats de la vida. Un amic meu que havia col·laborat en el programa de la Televisió de Catalunya

"Una mà de contes" es va assabentar que estaven fent un càsting per a un programa de ciència. S'hi va presentar i quan va acabar la prova ell mateix va veure que no era el perfil que estaven buscant, i va recomanar-los que em truquessin. El director del programa, Jaume Vilalta, em va telefonar per proposar-me que em presentés al càsting, ho vaig fer i em van agafar. Va ser una felicitat coincidència perquè justament aquella setmana se m'acabava el contracte que tenia per fer recerca. La pega és que vaig haver de deixar aparcada la tesi doctoral.

Aquesta feina et representa dedicació exclusiva o pots compaginar-la amb alguna altra activitat?

Encara que potser no ho sembli, fer un programa de les característiques del Quèquicom requereix una dedicació professional exclusiva. Però sóc una persona molt vital i tinc prou energia per treballar 8 o 9 hores diàries a la tele i després ocupar-me de la meua família, escriure articles diversos de divulgació científica, fer xerrades esporàdiques, practicar esport i tenir cura de la vida social.

Encara que la feina t'agradi molt, t'ha representat alguna renúncia professional important?

La renúncia va ser haver de deixar la tesi aparcada, però és només temporalment. Sé del cert que un dia trobaré el temps per acabar-la, ja que de fet em falta ben poc. Amb el canvi, penso que he guanyat molt més del que he perdut.

Quantes persones us dediqueu a l'elaboració d'un programa i quina mitjana de temps us demana?

Si mireu els crèdits del Quèquicom veureu que la llista és prou llarga, potser hi apareixen una trentena de persones, o més. Però en realitat el repartiment de les feines és molt desigual. Per exemple, la persona que va dissenyar la careta del programa, és a dir, les imatges que apareixen just a l'inici, mentre s'escriu el títol, només va treballar per fer aquesta feina una vegada, però el seu nom seguirà apareixent als crèdits *in secula seculorum*, mentre no canviem de careta, és clar. Després hi ha molt personal que té una participació molt con-

creta, com els tècnics d'il·luminació de plató, els estilistes, els tituladors, els tècnics de so... Podríem dir que el nucli bàsic el formem 10 persones: el director, el realitzador, dos ajudants de realització, dos reporters, dos productors, un assessor científic i un càmera, i d'aquests, els dos equips formats per un reporter i un ajudant de realització ens ocupem de concebre, preparar, gravar i muntar el reportatge. Pel que fa al temps, cadascun dels programes dura uns trenta minuts i ens costa un mes de feina.

Com trieu els temes i com us repartiu la feina?

Els temes els triem sobretot els reporters, però els ajudants de realització i el director també hi diuen la seva. En el meu cas no hi ha un procediment establert. Visc amb els ulls ben oberts, amb l'antena connectada per detectar possibles temes. I aprofito les avinenteses. Vull córrer una maratón, doncs aprofito per fer-ne un reportatge. Cada dia circulo amb bicicleta, doncs en faig un reportatge. M'interessen els aliments ecològics, en faig un reportatge. M'agrada la genealogia, doncs reportatge al canto. Arriba la primavera i els ocells comencen a cantar, reportatge. Es produeix un esdeveniment determinat com un eclipsi solar parcial, doncs reportatge. Hi ha qui em pregunta si no acabem els temes. La meua resposta és clara: podria treballar un segle al Quèquicom i sempre trobaria temes a fer.

Com he dit, el reportatge el fem el reporter i l'ajudant de realització. Jo m'ocupo

més del contingut, i l'ajudant de realització de la forma. Se'n diu "realitzador" perquè fa real allò que jo concebo com a idea. Però de fet, com a bon equip, sovint també ens intercanviem els papers.

Els científics que a vegades hi col·laboren, s'adapten bé al format pedagògic i divulgatiu del programa?

Una de les meves feines consisteix a triar quin científic ens convé per a un determinat reportatge. I un dels criteris bàsics per triar-lo és la seva predisposició a col·laborar. Si detecto que no està motivat per participar o que no s'explica bé, el descarto. Però en general hi ha molt bona predisposició. Amb sis anys en antena hem aconseguit bona reputació entre els científics i pràcticament sempre són molt amables i s'adapten al que els demanem.

És molt complicada la fase del muntatge?

És la fase final, i podríem dir que és l'hora de la veritat. Per tenir un bon resultat cal haver fet un bon guió, cal haver enregistrat unes bones seqüències, i cal muntar-les amb gràcia perquè el reportatge tingui ritme, sigui entretingut i s'entengui. Podríem dir que és com cuinar, cal una bona recepta i uns bons ingredients, però cal cuinar-los bé. Una bona cocció pot millorar una recepta senzilla amb ingredients no excessivament frescos, però no fa miracles. I també hi ha el risc d'una mala cocció, que cremi el menjar o el faci salat.

Quins són els índexs i el tipus d'audiència?

De mitjana tenim uns 110.000 espectadors, tot i que quan algun dels nostres programes coincideix amb un partit important del Barça, podem arribar a baixar fins als 25.000. Altres vegades no sabem per què hem ratllat els 200.000. El tipus de públic és ben divers, però en general són gent jove i de mitjana edat, de nivell cultural mig i alt. Alguns nens també ens miren, però el programa s'emet massa tard per anar adreçat a un públic infantil.

Us fan consultes o comentaris sobre programes emesos?

Sempre n'hi ha, però no és res molt exagerat. El que més em xoca és que moltes vegades les consultes no són del programa que s'ha estrenat sinó d'algun d'antic que s'ha reemès o que l'espectador en qüestió ha vist al nostre bloc. Normalment, les consultes més bàsiques les responen des de producció, i si són molt tècniques me les reenvien. De vegades he de fer molta memòria.

Hi ha hagut alguns programes que hagin tingut una repercussió especial?

En l'àmbit escolar, sense dubte el programa sobre els polls. També n'hi ha hagut alguns que han aixecat polseguera, com el de l'homeopatia, el de la línia d'alta tensió o el dels transgènics. El públic es polaritza a favor o en contra i escriuen al nostre bloc. Cap d'aquests programes és meu. La meua mirada no és periodística sinó científica, per tant, els meus reportatges no són polèmics. Com deia un dels meus di-

rectors de tesi: tinc un perfil discret.

Sabeu si al món escolar se n'utilitzen alguns com a una eina més de treball?

Potser és una mica agosarat, però m'atreviria a dir que la gran majoria d'escoles de Catalunya han utilitzat un programa nostre en alguna ocasió. Els mestres sou el nostre públic més fidel.

Quines sensacions et va produir fer el programa sobre l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura amb la teva filla i a la teva escola?

Va ser entranyable i molt interessant alhora. Com deia al mateix programa, generalment els fills fan tants canvis i tan de pressa que sovint no ens n'adonem fins que ja s'han esdevingut. Jo vaig tenir l'oportunitat de seguir dia a dia l'evolució de la Gal·la i vaig ser testimoni del seu despertar a la lecto-escriptura, sense perdre'n ni un detall. Tot un privilegi.

Tenim Quèquicom per estona?

Vull pensar que sí, però amb tanta crisi no hi ha res assegurat.

Quines són les teves perspectives de futur?

M'agrada la vida que porto però no durarà sempre. Algun dia els directius de la tele decidiran que volen un altre format de programa de ciència i el Quèquicom s'acabarà. I potser abans que això passi jo ja no hi seré. M'agradaria continuar en la comunicació científica al món anglosaxó. Crec que és un bon rept.